

XX a. 5-ojo dešimtmečio kraujospūdžio matuoklis, 6-ojo dešimtmečio dirbtiniai klubo, kelio sąnariai, medinis stetoskopas – tai tik keli daiktai iš Panevėžio apskrities Gabrielės Petkevičaitės-Bitės viešojoje bibliotekoje veikiančios parodos „Įstaiga, kuri Lietuvoje statoma pavyzdžiu...“ Respublikinės Panevėžio ligoninės 100-mečiui paminėti. Joje – ir eksponatai, kuriuos mielai paskolino svajas apie muziejišką medicinos muziejų ligoninėje puoselėjęs gydytojas chirurgas Vitalijus PANAVA.

„Labai šauniai padirbėjote. Subtilu, estetiška, muziejiška. Puikiai atrodo net vyrų basonas – „ančiukas“, aliuminiai dubenėliai. Matau, nušveitėte – pas mane buvo purvinesni, – šypsosi medicinos muziejaus ligoninėje įkūrėjas. – Papildėte nuotraukomis, kokių nesu matęs. Giliau pasidomėjote ligoninės istorija. Puiki, įdomi ekspozicija“.

Į biblioteką V. Panava užsuko ne tuščiomis – su antikvarine dovana parodai – tarpukariu apskrities ligoninėje naudotu valgomuoju šaukštu. Anot svečio, sprendžiant iš nudilimo, aiškiai dažniau naudotu dešiniarankių pacientų ar personalo.

Su V. Panava kalbėjomės apie jo kolekcionavimo aistrą, meilę istorijai, atmintį.

Kiek laiko ligoninėje kaupiate medicinos muziejų? Kokia buvo pati pradžia?

Apskritai esu istorijos mėgėjas. Istorija ir kolekcionavimas – vienas mano hobijų. Jį palaiko mano žmona – abu mėgstame *art deco* stilių, lankytis sendaikčių turguose, antikvariatuose. Filatelija, numizmatika, apdovanojimai. Visi susiję tik su Lietuva – antraip jau būtų per platu. Namie turiu ir savo giminės muziejų. Jame – įvairūs asmeniniai daiktai: ąsočiai, batai, rankinukas ir kt.

Ligoninės medicinos muziejų kaupiu daugiau kaip 30 metų. Vėlgi iš meilės istorijai – norėtuši, kad ši nepasimirštų, liktų ateities žmonėms.

Ekspoziciją pradėjau rinkti ir pristatyti dar G. Petkevičaitės-Bitės namelyje (Šv. Zitos g. 18). Buvau profsąjungos komitete, turėjome 3 kambarius. Seni daiktai ten tiko. Vėliau, kai tų patalpų mums nebedavė, tuometis ligoninės direktorius Česlovas Gutauskas pasiūlė naujas – buvusią ligoninės slėptuvę. Čia muziejus ir pasiliko.

Ar suskaičiavote, kiek eksponatų turi medicinos muziejus?

Naujausiais duomenimis, turime daugiau kaip 200 eksponatų – nuo smulkių instrumentų (injekcinių adatų) iki didesnių daiktų: operacinio stalo, stomatologinės kėdės, spintų chirurginiams instrumentams, baldų. Kai kuriais atvejais sunku nustatyti, kada jie buvo pagaminti. Visgi manau, kad bene seniausias yra sieninis laikrodis, pakabintas dar atidarant

ligoninę. Taigi jam bent 120 metų. Naujausias eksponatas – narkozės aparatas – pagamintas maždaug 1980-aisiais. Retu pavadinčiau hemodializės aparatą – pirmasis Lietuvoje, buvo naudojamas 1965–1980 m.

Žiniasklaidą ir visuomenę iki šiol labiausiai domino dar nuo 1934 metų chirurgų pradėti kaupti svetimkūniai, rasti žmonių gerklėse, stemplėse, ausyse, nosyse ir kt. organuose. Nuo monetų, vaikų žaisliukų iki kt. daiktų. Tiesa, mano praktikoje buvo ir didesnių, keistesnių, brangesnių: kočėlas, Vokietijos markių pakas, narkotikai□

Kolekcija nėra baigtinė – vis pildosi naujais daiktais. Kas nors ligoninėje atranda seną instrumentą, kurį jau galima nurašyti, – ir kreipiasi į mane: „Ar reikia?“. Aš pažiūriu, ar turiu kažką panašaus, ar ne. Įvertinu būklę, kokybę. Na ir, žinoma, dažniausiai neišmetu□

Ar eksponatus pildo tik daiktai iš ligoninės?

Ne, kai kuriuos nuperku pats – ieškau pas kolekcionierius, sendaikčių turguose. Pasitaikė ir gana kurioziškų, ironiškų nutikimų – pavyzdžiui, tarpukario Lietuvos kariuomenės mobilizacijos punkte tarnavusią knygų spintą už puslitrį išigijau iš į Sovietų Sąjungą grįžtančių rusų kariškių. Jie ketino spintą sukapoti. O bene brangiausiai atsiėjo receptų rinkinys.

Ar turite su medicinos muziejumi susijusių svajonių?

Anksčiau ar vėliau mano karjera Panevėžio ligoninėje baigsis, o medicinos muziejų dovanosiu – paliksiu. Svajoju, kad galiausiai jis taptų iš tiesų *muziejiskas* – su ekspozicinėmis lentynomis, daiktų aprašymais, apšvietimu... Na, panašiai kaip pas jus bibliotekoje□ Visgi manau, kad savo misiją atlikau – sukaupti. *Sumuziejinti* – ateities klausimas ar užduotis.

Parodą „Įstaiga, kuri Lietuvoje statoma pavyzdžiu...“ bibliotekoje kviečiame apžiūrėti iki kovo 1 d.

